

Stockholm den 15 december 2025

Högsta förvaltningsdomstolen
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
Översänds endast per e-post

Mål nr 7113-25, Ulla och Hans Andersson ./.
Skatteverket, angående avvisat överklagande; nu
fråga om prövningstillstånd i kammarrätten

Ulla och Hans Andersson kompletterar härmed sitt tidigare ingivna överklagande. Den här skriften ersätter den tidigare ingivna (aktbilaga 1).

1 YRKANDEN

1.1 Ulla och Hans Andersson yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska bevilja prövningstillstånd och, med upphävande av kammarrättens beslut, bevilja prövningstillstånd i kammarrätten och återförvisa målet dit för prövning i sak.

2 SAMMANFATTNING AV VAD MÅLET HANDLAR OM

2.1 Frågan i det här målet är om Ulla och Hans Andersson, med stöd av artikel 6.1 och 8 i Europakonventionen, har rätt att överklaga Skatteverkets beslut om skyddad folkbokföring för deras vuxna dotter Therese Andersson som grundats på en ansökan av dotterns förvaltare, trots att folkbokföringslagen anger att endast dottern har rätt att överklaga beslutet.

- 2.2 Föräldrarna gör gällande att förvaltaren – i strid med Therese Anderssons intressen och i strid med rätten till skydd för privat- och familjelivet enligt artikel 8 i Europakonventionen – utverkat ett beslut om skyddad folkbokföring i syfte att avskärma Therese Andersson från sina föräldrar, något som också ledde till att hon hölls gömd i över tre år.
- 2.3 Therese Andersson har flera funktionsnedsättningar och bodde i över 40 år hemma hos sina föräldrar i Värmland. När föräldrarna inte längre kunde hantera hennes ekonomi anordnades en extern ställföreträdare. Samarbetet mellan föräldrarna och förvaltaren fungerade dock dåligt. Förvaltaren ansökte först om kontaktförbud avseende föräldrarna, vilket Åklagarmyndigheten avslag eftersom föräldrarna inte utgjorde något hot mot sin dotter. Därefter lyckades förvaltaren i stället utverka ett beslut om skyddad folkbokföring för Therese Andersson och flyttade henne från Degerfors till en lägenhet i Örnsköldsvik, 65 mil bort från föräldrar och vänner. Efter att flera missförhållanden i förvaltningen uppmärksammats i bl.a. SVT:s program Uppdrag granskning avslutade förvaltaren sitt uppdrag, och den 8 maj 2025 upphävdes beslutet om skyddad folkbokföring på begäran av den nya förvaltaren.¹
- 2.4 Skatteverkets beslut möjliggjorde att familjen Andersson under lång tid hölls åtskild. Ett beslut om skyddad folkbokföring får meddelas endast för den som av särskilda skäl kan antas bli utsatt för brott, förföljelser eller allvarliga trakasserier. När föräldrarna fick del av en omaskad version av Skatteverkets beslut kunde de

---

¹ Uppdrag granskning, "Var är Therese – Jag kommer hem snart", SVT, <https://www.svtplay.se/video/jp59nYv/uppdrag-granskning/var-ar-therese-jag-kommer-hem-snart?tabs=productionPeriod-8zoydGW-sommar-2025-18>.

konstatera att beslutet uteslutande byggde på förvaltarens uppgifter och att dessa inte uppfyllde de lagstadgade förutsättningarna för skyddad folkbokföring. Av beslutsunderlaget framgår att de omständigheter som åberopats inte rörde någon hotbild mot Therese från föräldrarnas sida. Mot denna bakgrund anser föräldrarna att Skatteverkets beslut behöver bli föremål för domstolsprövning.

- 2.5 Ulla och Hans Anderssons uppfattning är att beslutet varit felaktigt och att det har medfört en överträdelse av deras rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen. De har därför överklagat beslutet med stöd av artikel 6.1 i Europakonventionen, som garanterar en rätt till domstolsprövning vid påstådda kränkningar av civila rättigheter. Skatteverkets beslut har påverkat deras civila rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen på två sätt.
- 2.6 *För det första* menar föräldrarna att beslutet haft till syfte och effekt att hindra dem från att ha kontakt med sin dotter, vilket utgör ett ingrepp i deras rätt till skydd för familjelivet enligt artikel 8 i Europakonventionen. Ett sådant ingrepp måste ha stöd i lag. Enligt föräldrarnas uppfattning saknades lagliga förutsättningar för beslutet, som därmed utgör en otillåten inskränkning i deras rätt enligt artikel 8.
- 2.7 *För det andra* anser föräldrarna att Skatteverket i sitt beslut har framställt dem som brottsliga och klandervärda, vilket påverkar deras rätt enligt artikel 8 i Europakonventionen, eftersom bestämmelsen även skyddar enskildas goda namn och rykte. Eftersom beslutet upphävdes endast till följd av att dotterns nya

förvaltare begärt det, kvarstår de uppgifter som Skatteverkets beslut byggde på.

- 2.8 Högsta domstolen har nyligen klargjort att den som på rimliga grunder kan hävda att hans eller hennes rättigheter enligt Europakonventionen har kränkts har rätt till domstolsprövning av den frågan. Ulla och Hans Anderssons överklagande uppfyller detta krav. Förvaltningsrätten i Karlstad avvisade ändå deras överklagande med hänvisning till att beslutet inte rör någon för dem nationellt grundad rättighet eftersom de enligt folkbokföringslagen varken kan inleda ett ärende om skyddad folkbokföring eller klaga på ett sådant beslut. Eftersom skyddet för privat- och familjelivet i artikel 8 utgör en nationellt grundad civil rättighet i den mening som avses i artikel 6 är förvaltningsrättens bedömning uppenbart felaktig. (Se vidare i avsnitt 3.8.)
- 2.9 Föräldrarna överklagade avvisningsbeslutet till Kammarrätten i Göteborg, som beslutade att inte meddela prövningstillstånd.
- 2.10 Föräldrarna vänder sig nu till Högsta förvaltningsdomstolen och begär att den ska bevilja prövningstillstånd i kammarrätten så att deras överklagande kan prövas i sak där.
- 2.11 Överklagandet är disponerat enligt följande. I avsnitt 3 redogörs för skälen för att Högsta förvaltningsdomstolen ska meddela prövningstillstånd i kammarrätten och varför dessa är uppfyllda. I avsnitt 4 redogörs för grunderna för överklagandet.

- 3   DET ÄR AV VIKT FÖR LEDNING AV
RÄTTSTILLÄMPNINGEN ATT ÖVERKLAGANDET
PRÖVAS AV HÖGRE RÄTT**
- 3.1   Frågan i målet är om utvecklingen i Europadomstolens och Högsta domstolens praxis motiverar att föräldrar till ett beslutsoförmöget barn ges rätt att överklaga ett beslut om skyddad folkbokföring som grundats på en ansökan av barnets förvaltare.
- 3.2   Enligt 40 § folkbokföringslagen (1991:481) får Skatteverkets beslut överklagas av den person som beslutet gäller, vilket i detta fall är Therese Andersson. Hon saknar dock processhabilitet och företräds av sin förvaltare. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 1995 ref. 74 fastslagit att folkbokföringslagens regler om klagorätt är uttömmande. För Ulla och Hans Andersson innebär detta att de saknar möjlighet att få beslutet prövat av domstol, trots att det är de som i praktiken berörs av beslutet och har ett legitimt och starkt intresse av att det överprövas.
- 3.3   Det kan noteras att vårdnadshavare tillerkänns klagorätt när en socialnämnd ansökt om skyddad folkbokföring för tvångsomhändertagna barn under 18 år (se 40 § första stycket folkbokföringslagen), även när syftet med åtgärden kan vara att skydda barnet från vårdnadshavaren (se 30 § tredje stycket folkbokföringslagen).
- 3.4   Den principiella fråga som uppkommer är om föräldrar i Ulla och Hans Anderssons situation ska kunna få ett beslut om skyddad folkbokföring, som fått långtgående konsekvenser för deras rätt till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen, prövat i

domstol trots den begränsning av klagorätten som följer av 40 § folkbokföringslagen.

- 3.5 Som Ulla och Hans Anderssons fall visar kan ett sådant beslut helt avskära föräldrar från all kontakt med sitt vuxna barn, utan att det finns någon möjlighet för dem att försvara sin rätt till familjeliv i domstol.
- 3.6 Mot denna bakgrund anser Ulla och Hans Andersson att det finns behov av vägledning från Högsta förvaltningsdomstolen i frågan om föräldrar i deras situation ska tillerkännas klagorätt. Skälen för det är följande.
- 3.7 *För det första* följer det av Europadomstolens praxis att staten måste tillhandahålla ett rättsligt förfarande som gör det möjligt för en förälder att få frågan om kontakt med sitt vuxna beslutsoförmögna barn prövad (se t.ex. *Bierski v. Poland*, no. 46342/19, 20 October 2022, där de nationella domstolarna avvisat en fars begäran om umgänge med sin vuxne, beslutsoförmögne son efter att förmyndaren vägrat fadern all kontakt med sonen. De nationella domstolarna ansåg att fadern saknade talerätt. Europadomstolen fann att avsaknaden av ett rättsligt förfarande som skyddade klagandens rätt till familjeliv i en situation där hans vuxne son var fullt omyndigförklarad utgjorde en överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen). På motsvarande sätt saknas det i svensk rätt ett förfarande som möjliggör en sådan prövning när barnets förvaltare motsätter sig föräldrars kontakt med barnet. Det finns därför ett tydligt behov av vägledning om föräldrar i en situation som Ulla och Hans Anderssons bör ges klagorätt i mål om skyddad folkbokföring.

- 3.8 *För det andra* har Högsta domstolen i ”Klimattalan” NJA 2025 s. 88 slagit fast att den som på rimliga grunder kan hävda att hans eller hennes rättigheter enligt Europakonventionen har kränkts har rätt till domstolsprövning, även när nationell rätt inte ger talerätt (se p. 73). Högsta domstolen uttalade dessutom att skyddet mot kränkningar av artikel 8 utgör en nationellt grundad civil rättighet i den mening som avses i artikel 6 (se p. 71.) Mot denna bakgrund uppkommer frågan om inte även föräldrar i Ulla och Hans Anderssons situation – som på rimliga grunder gör gällande att Skatteverkets beslut utgör en överträdelse av artikel 8 – ska tillerkännas klagorätt i förvaltningsdomstol.
- 3.9 *För det tredje* finns det behov av stärkt rättssäkerhet i ärenden om förvaltarskap, där insyn och tillsyn är av central betydelse (se t.ex. s. 49 f. i lagrådsremissen *Ett ställföreträdarskap att lita på*, den 6 november 2025). Avsaknaden av klagorätt kan innebära att beslut om skyddad folkbokföring används på ett sätt som hindrar närstående från att tillvarata den beslutsoförmögnes intressen eller uppmärksamma brister i förvaltarens uppdrag. Även detta talar för att frågan om föräldrars klagorätt bör prövas av högre rätt.
- 3.10 Om bestämmelsen i 40 § folkbokföringslagen åsidosätts behövs vidare vägledning kring om rätten att överklaga i första hand kan tillgodoses genom en konventionskonform tolkning av 42 § förvaltningslagen (2017:900) eller ska grundas direkt på Europakonventionen.
- 3.11 Det får alltså anses vara av vikt för rättstillämpningen att frågorna prövas av högre rätt. Hans och Ulla Anderssons fall får vidare anses lämpligt för praxisbildning.

3.12 Under sådana förhållanden bör Högsta förvaltningsdomstolen bevilja prövningstillstånd och, med upphävande av kammarrättens beslut, bevilja prövningstillstånd i kammarrätten och återförvisa målet dit för prövning i sak.

4 GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

4.1 Som utvecklats i avsnitt 3 föreligger ett principiellt behov av vägledning i frågan om föräldrar till beslutsoförmögna barn ska ges möjlighet att överklaga beslut om skyddad folkbokföring som grundats på en ansökan av barnets förvaltare och som i betydande grad påverkar deras rätt till privat- och familjeliv enligt artikel 8 Europakonventionen. Detta gäller särskilt mot bakgrund av begränsningen av klagorätten i 40 § folkbokföringslagen och den rätt till domstolsprövning som följer av artikel 6.1 Europakonventionen. Frågan är av sådan vikt för ledning av rättstillämpningen att den borde ha prövats av kammarrätten.

4.2 Mot denna bakgrund förelåg skäl för kammarrätten att meddela prövningstillstånd i enlighet med 34 a § andra stycket 3 förvaltningsprocesslagen. Kammarrättens beslut bör därför upphävas och målet visas åter till kammarrätten för fortsatt handläggning.

Som ovan,

Helena Myrin

Leonard Garg